

R.

EL PENSAMENT VALENCIANISTE

Declaració oficial i comentaris

VALENCIA: MCMXIX

IMPRENTA VALENCIANISTA

:: MINYANA, 7 y 9 ::

ERRADES IMPORTANTES

Al acabar el tiratge d'este follet, es nota que en la relació dels pobles de llengua castellana figuren en el partit de Lluçena els de Costur i Chodos, sent aixina que per parlar valencià els seus habitants deuen estos dos pobles ser incluits en el quadro de la llengua valenciana.

La manca de matrius de tipografia valenciana en les caixes de les linotips, és causa de que apareguen en el text algunes paraules escrites amb ortografia i napropiada.

4-14-291
Publicacions de la Unió Valencianista Regional

EL PENSAMENT VALENCIANISTE

Declaració oficial i comentaris

VALENCIA MCMXIX

DECLARACIO VALENCIANISTA

◆ ◆

- I. —EL POBLE VALENCIÀ, INTEGRAT PER ELS HABITANTS DE LES TRES *provincies actuals*, CONSTITUEIX UNA FORTA PERSONALITAT SOCIAL CARACTERITZADA PER LA POSSESSIÓ D' UNA LLENGUA PRÒPIA PER LA SEUA MODALITAT RACIAL, PER LA COMUNITAT DE HISTÒRIA I DE CONDICIONS SCONÒMIQUES. —Comentari d' Eduard Martínez Sabater.
- II. —ESTA PERSONALITAT, PER EL FET DE LA SEUA EXISTENCIA I PER LA VOLUNTAT DELS SEUS COMPONENTS, TE DRET A CONSTITUIR UN ESTAT AMB EL PODER DE DONAR-SE ELL MATEIX LA SEUA FORMA I CONSTITUCIÓ: ESTA ES LA FONAMENTAL REIVINDICACIÓ VALENCIANISTA. —Comentari d' Ignaci Villalonga Villalba.
- III. —RECONeixEM LA COMPATIBILITAT DE L' ESTAT VALENCIÀ I LA SEUA CONVIVENCIA AMB LES DEMÉS REGIONS I NACIONALITATS IBÉRIQUES DINS D' UNA FEDERACIÓ ESPANYOLA O IBÉRICA, ESTABLINT CLARAMENT LA DISTINCIÓ DE ATRIBUCIONS DE L' ESTAT VALENCIÀ I EL FEDERAL, I UNA CONSEGÜENT DIVISSIÓ DE LA HISENDA PER A COBRIR LES RESPECTIVES ATENCIONS. LES FUNCIONS PRÒPIES DE L' ESTAT VALENCIÀ DEURAN SER EIXERCIDES AMB PLENA SOBERANIA, SENSE CAP INTROMISSIÓ EXTRANYA. Comentari de Josep García Conejos.
- IV. —SENSE PREJUTJAR DEFINITIVAMENT LA DIVISSIÓ DE ESTES FUNCIONS, ACCEPTEM PER EL MOMENT LA FORMULADA EN LA ÀSSAMBLEA DE PARLAMENTARIS DE OCTBRE DE 1917. —Comentari d' Eduard Martínez Ferrando.
- V. —EXISTINT EN VALENCIA, SEGONS ELS TERRITORIS, DUALITAT DE LLENGÜES VALENCIANA I CASTELLANA, DEMANEM LA COOFICIALITAT PER A ELS DOS IDIOMES. —Comentari de Pasqual Asins Lerma.
- VI. —CONSEGÜENTS AMB LA IDEA DE RESPECTE ALS ORGANISMES NATURALS, ELS MUNICIPIS VALENCIANS FRUIRAN DE LA SEUA AUTONOMIA, TENINT EL PODER DE CONSTITUIR-SE DINS DELS LIMITS GENERALS D' UNA LLEI MUNICIPAL QUE PROCURE, PER A ELS AJUNTAMENTS LA MÁXIMA EFICACIA TÉCNICA COMPATIBLE AMB ELS PRINCIPIS DEMOCRÀTICS. —Comentari de Salvador Ferrandis Luna.
- VII. —RECONeixENT LES VARIETATS LOCALS DINS DE L' ANTIC REGNE DE VALENCIA I CONSEGÜENTS AMB EL CRITERI DESCENTRALITZADOR, EL ESTAT VALENCIÀ RESPECTARÀ LES VARIETATS PROVINCIALS U COMARCALS, QUAN ELS RESPECTIUS MUNICIPIS LES CONSAGREN PER UNIONS O MANCOMUNITATS ENTRE ELLS. Comentari de Maximilià Thous Orts.
- VIII. —EL ESTAT VALENCIÀ PODRÀ MANCOMUNAR-SE, PER A FINS CONCRETS, AMB ALTRES ESTATS DE LA FEDERACIÓ, SI HU ESTIMA CONVINENT, CONSERVANT ÍNTEGRA LA SEUA PERSONALITAT. —Comentari de Lluís Cebrián Ibor.

Este primer punt de nostre programa, es el fonament, la causa de tots els demés. Puix encara que les modernes teories de dret polític—que nosatros acceptem—afirmen que el sols fet de la expresa voluntat dels ciutadans es prou per a reconèixer el seu dret de regir-se, els valencians no tenim que apel·lar obligadament a este moviment volitiu del poble. La naturalesa, la llengua, l'Historia, l'economia, la rassa i les costums, perfilen i dibuixen amb tanta precisió a nostre poble—comprés en les tres provincies germanes d'Alacant, Valencia i Castelló,—que seria ociosa tota explicació d'esta nostra primera afirmació, si no fora per que 'ls enemics, volent negar-nos, ens parlen sempre de rassa espanyola i esperit espanyol, per a donar unitat a lo que mai l'ha tinguda.

La sola visió de la realitat Ibèrica, ens posa de relleu, que no hi ha cap país en l'Europa que siga un aglomerat de gentes i races tan distintes, tan propici a la federació. Per aixó, l'unitat homogènea d'una sola massa ha segut sempre impossible en Espanya. Tots els diferents intents que l'Historia ha vist, han fallat més

pronte o més tart, perque l'esperit de les distintes nacions ibèriques ha vixcut, encara que l'unitarisme trata d'anular-lo. Sempre, per forta que siga l'opressió, mentres un cos viu, no mor, el cor glatix calladament.

I en el gran solar ibèric, com reconeixen des de Gracian a Cervantes i des de Boscan a Marcellí Domingo, alguns cons de cosos vius glatixen penosament, pero glatixen. La etnografia i la psicologia del pobles no 's pot uniformar de real orde. La voluntat dels homens no fa desaparèixer els caràcters de les races. Per aixó, com diu Unamuno, *el tipo español no se ha formado aun*.

Ni es formarà. Per que mentres perduren les montanyes de Catalunya, les prades de Galicia, les àrides planures de Castella, el cel emboirat i gris de Basconia i els camps hermosíssims de Valencia, hi haurà naturalment un tipo català, galleg, castellà, basc i valencià. Intentar crear el tipo espanyol, es tant com voler que 'l cel de Valencia siga igual al de Basconia, i que l'arenosa terra castellana produïxca els mateixos fruits que nostra horta incomparable.

No es possible. La naturalesa es l' imperatiu categòric que modela les nacions.

La personalitat valenciana existix. Heus assí nostra primera afirmació.

Clar està que a alguns valencians de hui, molejats espiritualment per Castella, els asustarà esta afirmació nostra que ells negarán. Puix no obstant l' opinió d' estos migrats esperits, es una realitat palpitant que Valencia física i espiritualment, te propies característiques que la diferencien dels demés nuclis ibèrics.

En primer lloc, la llengüa valenciana, que parlen les tres quartes parts de la població ens diferencia notoriament del rest d' Espanya. Sobre tindre un mateix orige que la catalana i la mallorquina, encara adopta una modalitat dialectal més dolça, més suau, que la fa distinta a d' elles.

El poble valencià mai abandonà en absolut sa llengüa ni de les cançons ni de l' us familiar. Ella seguix hui tan poètica i vigorosa com en els temps passats. Cert es que la castellanitzada classe alta i la mitja, de cinquanta anys a esta part, escomensaren a mirar desdenyosament l' idioma propi. Mes, no obstant, esta classe alta no deixa d' usar-lo, encara que siga circumstancialment, ni un sols día. I en els instants de passió, com en les hores de dolor, pujà sempre a sos llavis castellanisats alguna paraula valenciana.

¿Podem, puix, deixar de cultivar, netejar i fixar nostre idioma propi? No. Asó seria tindre castrada l' intelligència i voler portar a nostre poble a un suïcidi col·lectiu. *Consevem l' estil de nostre poble*, com diu Fichte. Ell es la vàlvula dels sentiments del poble. Per que quan un poble no pensa en sí mateix i percibix la realitat a través d' un instrument d' expressió extrany, forja falsos espillismes, que acaven per anular sos esforços volütius. Se pensa com se parla i se parla com se pensa.

Ortega Gasset escribía no fa molt: *"Solo bajo la especie de región influye la tierra en el hombre, la configuración, la escultura del terreno, poblada de sus plantas familiares, y sobre ella el aire húmedo ó seco, diáfano ó pelúcido, es el gran escultor de la humanidad. Como el agua da á la tierra, gota á gota, su labranza así el paisaje modela su raza de hombres, gota á gota, es decir, costumbre á costumbre"*.

Blasco Ibáñez, en el próleg de la traducció feta per Constantí Llombar del llibre "Airifios da miña terra" (Airets de ma terra), de l' immortal Curros Enríquez, diu:

"La patria no es la inmensa y variable extensión de territorio que se cobija bajo una misma bandera y obedece al mismo gobierno; la patria es el municipio, es el pueblo donde nacimos, el lugar sagrado, en el cual cada casa, cada habitante y cada piedra nos recuerda un momento de nuestra existencia. Al nombrar á España, esta palabra no despierta ningún eco en nuestro pecho, si la imaginación no hace surgir ante los ojos del alma la silueta querida del lugar que presencié nuestra llegada al mundo, y siempre que evocamos la imagen de la patria para entusiasmarnos con sus glorias ó enardecernos con la consideración de sus peligros, la nacionalidad de que formamos parte, y que es conjunto de mil pueblos de origen distinto y costumbres diversas, queda relegada á segundo término, y en lugar preferente se destaca en luminoso contorno la tierra en cuyo seno duermen los propios antepasados, la que recibió la caricia de nuestra caricia al nacerse, y la que sustenta á los seres queridos, ligados á nuestra personalidad por los lazos de la familia y del amor."

Legítimo, natural y lógico es, pues, que el valenciano y el gallego, el catalán y el vasco, el mallorquín y el asturiano, el que pertenece á una región con carácter propio tan duradero, que tres siglos de centralismo absorbente no han conseguido borrar, no intente desconocer á su pa-

tría, no se valga de un idioma, que, aunque nacional, le resulta extraño, y para exteriorizar en forma sublime las impresiones de su alma, emplee, como fácil y conocido vehículo, el habla que le enseñaron sus padres y la que á todas horas está acariciando sus oídos."

Un poble es un repertori de costums. I ningú negarà que 'l poble valencià té un perfil característic.

A pesar de que 'l país ha estat dominat sucesivament per múltiples races i pobles, el *tipo* valencià existix. Es una perenne supervivència de aquella Etnos-Iberica, ja reconeguda per Estrabon i Festo Avino. No més al remoure la corfa superficial de nostra terra el llibre obert de la naturalesa valenciana, nos mostra en el subsol, fulles tan demostratives de lo que diem com l'admirable "Dama d'Elg" i les pintures rupestres que decoren les parets de quasi totes les coves de nostres muntanyes. Aixina hu reconeixen mentalitats tan indiscutibles com el doctor Emili Hübnér en sa obra "Corpus Inscriptiionum".

Els interessos econòmics també lliuen als habitants de les tres províncies. Se pot parlar sense por d'una economia valenciana. Nostra privilegiada regió, que es un oasi al confi de la gran estepa castellana, produix tota classe de fruits. I la enorme superproducció de nostra agricultura necessita franca exportació, per a donar eixida al daurat fruit de la Plana i la Ribera; a l'arros de la Albufera; a la pansa de Denia; al vi de la part alta, desde Cuart á Utiel; a la producció ganrofera de la mateixa comarca; a la seba, al cacauet, al cànem... I la floreixent industria valenciana també dona la nota típica del geni de nostra rasa en els mobles, teixits, palmitos, licors, alfareria, curtits, fundició i conserves.

Ningú podrà negar que l'agricultura i el geni industrial de nostres homens han creat una comunitat

d'interessos, que s'l' economia valenciana que intimament relacionada amb l'extranger te condicions d'independència respecte del reste de la Península i camina amb passos gegantins cap a la seua integralitat, per el progrés industrial que va destruint l'esclusivisme agrícola i trovant noves formes d'activitat.

El poble valencià també està unit per una historia propia que 'l caracteritza.

(Ja baix l'influència d'Abdallah, en 799, quasi al mateix temps que 'l Papa Lleó III, coronava a Carle-Magne, Valencia s'eregia serllement en regió independenta del Califat. Des de llavors, passant per el reinat gloriós d'En Jaume I, en que nostre reine entra a formar part de la confederació catalano-aragonesa, sempre ha gojat nostre poble de llibertat. Era precís que vinguera Felip V, en 1707, a venjar-se cruelment dels valencians, per a que perguerem aquest dret, que es lo millor del mon. Beuten, Viciàna, Escolano i Mossen Febrer son els principals cronistes de nostra historia gloriosa.

Ella es l'espill de la vida valenciana. Quan perguerem nostra llibertat, perguerem també nostra historia, per que com diu Chamfort "*l' historia dels pobles sotmesos al despotisme, no es més que una simple collecció d'anècdotes*".

Des de llavors se ens imposa el castellà, i la personalitat valenciana s'esmortix notoriament. Nostres clàssics son els clàssics castellans; la llengüa castellana es nostra llengüa; nostra historia es l' historia d'Espanya; els reis castellans, son nostres reis; Covadonga, el primer crit de nostra reconquesta; el valencià, dialecte del castellà... En fi, Castella ens absorvix. L'ivern gelava nostre esperit.

Mes com *l'ivern no es la mort, sino la gestació d'una nova vida*, la saba facondíssima de l'esperit va-

lencia esperava, dintre de la terra valenciana, la primavera gloriosa, que la faria esclatar en flors de patriotisme.

La primavera es arribada. Els valencians, pensen ja en sí mateixos i afirmen ses característiques. Pronte

est dols amor, que escomensa en la familia i acaba en la patria, ens tornarà viva i esplendent la nació valenciana i nostra propia patria flo-reixerà com els rosers en maig.

E. MARTINEZ SABATER.

II

Nació o Nacionalitat i Estat.

Estes son les dos idees bàsiques del valencianisme polític; la seua diversa interpretació, ¿a quants malentesos, a quantes suspicacies i hostilitats no conduïx? Intentém aclarirles.

Per a els nacionalistes de tot el món es fonda la distinció del concepte d'Estat y de Nació. El primer se definix com societat política organitzada per a la vida del Dret i per a promoure la pública prosperitat. Es, per lo tant, una cosa producte de la voluntat dels homens, una cosa susceptible de formació i dissolució, de augment o disminució. Es una entitat artificial que pot abarcar una o varies nacionalitats o fragments d'estes nacionalitats mateixes. El Estat de Austria-Hongria, abans de dissoldre's, abarcava diverses nacionalitats, i lo mateix passa hui en Fransa, Gran Bretanya i Espanya, per exemple.

La Nació, en canvi, es producte natural, espontani, determinat per el territori, la historia, la rasa, el dret, i sobre tot la llengua, i com a conseqüència, la cultura. La nacionalitat es un fet que ve imposat des de temps remotíssims, i encara que vinguén conqueridors, Estats opresors,

cataclismes socials, la nacionalitat se manté ferma com la roca. Les nacionalitats balcàniques, després de ségles de dominació bàrbara de Turquia, han recuperat la seua independència i demostren tindre una forta personalitat.

Després de l'època del Feudalisme vingueren les grans concentracions dels Estats, amb l'entronització del cesarisme i del centralisme, per la influencia del Renaiximent. I els grans Estats, que significaven un progrés sobre el feudalisme mitjà, cometeren una gran injustícia, per que no es formaren respectant les característiques de les nacionalitats que abarcaven, sino ofegant-les per l'imposició del nucli central. Assí en Espanya l'imposaren les lleis, el govern i la llengua de Castella, que es feu sinònima d'espanyola, com si les demás llengües ibèriques no ho foren també.

El poble valencià, més débil que el català, pergué el seu Dret. Portugal, unit a Espanya en temps de Felip II, es separà reinant el seu net Felip IV; aixina ha pogut salvar les seues prerrogatives. Es inútil pensar en que torne a unir-se, men-

tres no veja que en Espanya ha desapareguda la tirania central.

Espanya, no es cansarem mai de repetir-ho, en el rigorós sentit de la paraula, no es una Nació, es tan sols un Estat. Creu el Nacionalisme que compren quatre nuclis racials: El galaic-portugués, el basc-navarrés, el castellà i el nostre, integrat per Catalunya, Mallorca i Valencia. Estos nuclis venen determinats per les llengües respectives, diversificades en formes dialectals.

Els nacionalistes front a la monstruositat legal que subjecta pobles distints a un sol estat centralista, oposen el famós principi:

Cada nacionalitat té dret a constituir un Estat independent o autònom. I com la ideologia vulgar dedueix que l'Estat a de ésser independent, no pensen els detractors que eixos Estats autònoms poden unir-se i constituir una Federació o Estat compost; Espanya, la Espanya Gran en que Camibó somia.

Davant d'estos fets, ¿quina es la posició de Valencia? La actual regió valenciana, per desgracia, no presenta homogeneïtat en la seua constitució. Encara que l'element característic i predominant en ella es el valencià, una bona part d'ella, la occidental, es castellana. Este cas es freqüent en tota Europa. Irlanda té una província, la del Ulster, ont dominen els elements anglesos. Bohèmia enclou districtes de rasa alemanya. Però esta manca d'homogeneïtat mai pot ésser pretext per a que 'ls valencians continuen sotmesos al Centre.

El principi de les nacionalitats, segons els tractadistes moderns, com Cimbali i Rovira i Virgili, entre altres, además dels elements naturals que constitueixen la nacionalitat, posen com a determinant la voluntat dels pobles. Ella es la que produïx el fet de que una Nacionalitat esdevinga Estat. Per això en la Base segona de la Declaració Valencianista que comentem, s'atén als dos factors: *el fet de l'existència i la voluntat dels components*. Esta última regularà la forma del nostre Estat

i els seus límits territorials. De esta manera vindrà a resoldre la qüestió de la dualitat en Valencia. Be separant-se la part castellana (per la seua voluntat), fent al revés del districte de Requena, que es separà de Castella i vingué a formar part de Valencia, o bé integrant l'Estat valencià, podent fruir de la personalitat comarcal dins d'ell.

Podrà objectar-se a la demanda de l'Estat valencià que tenint Valencia amb Mallorca i Catalunya fortíssimes intimitats històriques, racials i lingüístiques, totes tres debien de formar un sol Estat, segons el principi de les nacionalitats.

Creem nosaltros que sense violentar este principi, poden en nostra comunitat formar-se diversos Estats a la manera dels Estats federats alemanys i d'alguns Estats de les repúbliques de Suïssa i Nordamèrica. La exigència del principi de les nacionalitats es que no hi haja una Nacionalitat o part d'ella sotmesa a un Estat extrany, contra la seua voluntat.

La historia de la Conferència Catalano-Aragonesa, ens mostra a Valencia com un Estat distint dels altres de la Confederació. L'única lla que 'ls unia era la persona del Rei.

I es que Valencia conserva una fesomia en la llengua, en les costums i en el art molt peculiar, que li donen una personalitat inconfundible. I, sobre tot, la voluntat del poble—factor decisiu, segons el principi de les nacionalitats,—clarament imposa la decisió de constituir un Estat apart de Catalunya i Mallorca. Rovira i Virgili, en la seua "Historia dels moviments nacionalistes", escrita en 1912, parlant de pan-catalanisme, ho reconeix de pla i diu: "En l'hipòtesi d'una solució federal Valencia i les illes Balears constituïrien segurament Estats particulars de la Federació".

Demanem, puix, un Estat valencià, no una Mancomunitat, denominació circumstancial, que es concreta a una mera descentralització administrativa; ni tan sols es contenim en ser un Cantó, denominació

geogràfica, per que volém significar que la nostra qüestió respecte á l' Estat espanyol, es una *qüestió nacionalista*.

I eixe futur Estat, segons la Base, el volém dotat del poder de donar-se la seua forma de govern o Estatut, i d' exercir el poder legislatiu en la seua esfera d' acció. Este poder vindria confiat a una Assemblée o Parlament valenciá, i ademés existiria un poder executiu, Consell o President elegit directament per el poble o per l' Assemblée. Estos debben esser els punts que l' Estatut constitucional de l' Estat hauria de determinar i que de cap manera volém anticipar els valencianistes, respectuosos amb la democràcia.

Diém que esta Base es la fona-

mental reivindicació nostra, per que en ella, presuposant que étnica i filològicament estém relacionats amb Catalunya i Mallorca, demaném la constitució d' un Estat autònom, propi, per a demostrar el nostre respecte a la personalitat valenciana i la seua voluntat. Nosatros creém que esta fórmula esvairá molts recels i molts dubtes engendrats per suspicacies d' uns i atres. Per lo demés, nosatros no renunciém a formar una comunitat de cultura amb les atres regións de la nostra nacionalitat, unides per el llas de la llengua, ni fugim les conseqüencies que este fet poguera portar.

IGNACI VILLALONGA

III

Justificada en les Bases anteriors la necessitat de l'Estat valencià, per a consagrar la personalitat de València, i reconeguda també, l'existència d'altres pobles amb les seues respectives essències col·lectives que els definixen, donant-los personalitat i fesomia pròpies, arribem, per tant, a la conclusió de que dins de la Península Ibèrica, i més encara dins de l'actual Estat espanyol, existixen varies regions i nacionalitats.

No obstant, tots estos pobles, geogràfica, històrica i econòmicament, tenen una certa afinitat entre ells major que amb altres. Així ha sigut una volta la necessitat d'exportar minerals trets de la província de Terol la que ha creat una relació amb Aragó; el gran consúm de teixits de cotó i llana, que ha creat una forta relació amb Catalunya, i altres tants casos que podríem citar, que vindrien a demostrar-nos la afinitat de que abans parlàvem.

Arribem a tindre, puix, per una banda, el reconeixement de la personalitat de alguns núclis amb els seus Estats, i per altra una afinitat material i espiritual de interessos. Molts d'estos interessos son comuns a tots els núclis, i per a la seua realització, la fórmula més pràctica i més adequada és una Federació Espanyola o Ibèrica.

Per mij de la Federació desapareixerien certs infundats recels i arribaríem a obtenir, dins de l'unitat, la varietat que imposa la realitat.

A més de que esta Federació po-

guera ser cada volta més àmplia i arribar-se a una Federació de pobles llatins, europeus, etc., inclos arribar a l'ideal socialiste; a una Federació mundial.

Surten ara dos conceptes, que a voltes apareixen contrapuntats en el terreny de la polèmica política: Nacionalisme i Federalisme. En contra del primer surten els federalistes volent ser portadors del bàlsem de la prosperitat i benestar des pobles.

Volguérem d'una volta definir completament l'un i l'altre. En poques paraules dirém que el Nacionalisme és la *substància*, i el Federalisme la *forma*. És a dir, per a que existisca un Estat federal que puga regir a diversos núclis, pobles, regions o nacionalitats—qualsevol·la que siga la paraula utilitzada—es necessari que aquells existixquen amb personalitat pròpia.

Necessitem primerament el reconeixement d'estos Estats Regionals.

No és una novetat el Federalisme en Espanya; ja se va intentar l'implantació d'una República Federal, i, naturalment, esta havia de fracassar, per les mateixes raons que fracassaria en el moment actual, si per mij d'una disposició legislativa, es declarara l'autonomia de totes les regions espanyoles. Es necessari per a l'efectivitat d'este règim que en els pobles existisca un estat d'opinió i consciència, que els fassa aptes per a el seu govern. Aquell ensaig va ésser d'un estat d'opinió *imaginari*, i en la política, tot allò que no te

fondes arréls, podrà en els primers moments enlluernar, però després fracassa. I assò hem de evitar-ho; abans que tot hem de ésser sincers. Aném primer a fer al poble apte i digne de regir-se a si mateix, i obtinguda la seua autonomia, podrà conviure amb una Federació.

Des d' este moment es trobém en los organismes que tenen que exercir ses funcions propies: L' Estat central federal i l' Estat valencià.

Es a dir, la sobirania té que fraccionar-se amb dos organismes. Ara bé, es necessari que deixém completament diferenciades les funcions propies de cadascú dels Estats central i federat.

Com a síntesi del criteri, dirém que les funcions que afecten a tots els Estats federals, com defensa nacional, diplomacia, política social, etc., aquells Estats les trasmitixen a la Federació, reservant-se totes les funcions que es referixen a interessos privatis.

Tot assò suposa la fraccionabilitat del exercici de la sobirania, per que tant l' Estat federal en la seua esfera, com els altres Estats, son sobirans.

Es oportú recordar en este moment la polèmica parlamentaria que mantingueren en el Congrés Cambó i Maura, respecte a este fraccionament de la sobirania, en la qual mantenia Cambó el criteri oportuníssim de que lo interessant de estes funcions es la intensitat en que se exercixquen, no el número de les que se consedixquen.

Es criteri nostre, seguint els moderns principis de Dret polític, que les Cambres d' este Estat federal tinguén una vera representació dels interessos dels pobles federats, com també una diferencia naixcuda de les diferents missions a portar a cap per cada una de elles. Aixís el Congrés será format per elements que porten amb la seua representació, la individual d' un cert número d' electors, en tant que el Senat será format per re-

presentants dels Estats regionals o federats.

Venim reconeixent la existencia de dos organismes politics, l' Estat central i l' Estat valencià que com a tals, han de tindre una vida próspera i independent, per a lo qual necessàriament han de tindre els seus mitjos propis; es a dir Hisendes propies.

I en este punt es trobém en dos teories completament opostes. Els concerts econòmics i la divisió d' impostos.

En el moment actual, en Espanya existix el privilegi dels concerts econòmics amb les provincies Bascongadas i Navarra; no cal dir que, com a privilegi, son injusts i odiosos estos concerts.

Pero encara suposant fora una disposició de caràcter general la que autoritzara a totes les regions el concert econòmic, éste es anticientífic per la manca de elasticitat de que adolix, éssent la vera doctrina econòmica la divisió dels impostos, que permet una elasticitat gran.

Es una prova ésta de que nosatros volém una Federació espanyola forta i robusta. Com a mida egoista més ens convindria fer un concert per baixa quantitat i amb lo seu compliment, quedara complida la nostra missió ciutadana amb l' Estat federal. Pero no es eixa la nostra posició; volém que cada Hisenda compte amb fonts propies, suficients per a cobrir les seues necessitats.

Unicament, com a mida transitòria, podríem admetre el concert econòmic, quan éste es fera per a molt curt temps; per eixemple, per un o dos anys, terme dins del qual normalment varien poc les fonts de riquesa.

Com a remat a esta Base, sols cal remarcar més encara el criteri de que lo interessant es que les funcions propies de l' Estat valencià se exercixquen amb una plena i absoluta sobirania, sense cap intromissió de l' Estat federal.

JOSEP GARCIA CONEJOS.

IV

Segons els nostre credo polític, els Estats pertanyents a les diferents regions i nacionalitats ibèriques són els que deleguen una part de les seues facultats en l'Estat compost que inclou la suprenació espanyola, establint així un règim de coordinació de sobirania que farà més robust el poder que a l'última assisteix, lliure de l'acumulació excessiva de funcions que suposa el centralisme actual.

Ara bé; sent el nacionalisme valencià una col·lectivitat radical i governamental a l'ensem, en virtut d'este últim caràcter ha de ser oportunista, com ho són hui tots els governs dels Estats, tendint a la major eficàcia.

Els nacionalistes valencians accepten, per conseqüència, el programa de l'Assemblea de Parlamentaris en lo que es refereix al règim autònic, sols, *en principi*, puix obra de les circumstàncies no pot satisfer per complet son ideal, i encara ens veiem més forçats a fer esta declaració, si considerem lo endarrerit que es troba el moviment, sobre tot en la regió, i els prejuïcs que s'han creat en sa contra.

Posats a delimitar els parlamentaris de l'Assemblea les funcions que haurien de correspondre a l'Estat espanyol, l'atribuirem les següents:

A.—*Les relacions internacionals i la representació diplomàtica consular.* La seua justificació salta a la vista, perquè els Estats que formen la Federació han d'estar interessats en la mateixa política exterior.

B.—*L'exèrcit, la Marina de guerra, les fortificacions de costes i fronteres i quant es refereix a la defensa nacional.* Depenent de la potència econòmica i de la població dels Estats federats la fixació de les forces de mar i terra, fàcilment es compren que la suma d'ells, l'Estat espanyol, tinga esta atribució.

C.—*Les condicions per a ser espanyol i l'exercici dels drets establits en el títol primer de la Constitució.* Donant la qualitat de nacional el fet de naixer en u dels Estats que es federen, integrant un Estat més ampli espanyol, no manco s'explica corresponga a este el desenrotlló d'esta base.

D.—*El règim arancelari, els tractats de comerç i les Duanes.* Estant encarregat l'Estat espanyol de la diplomàcia, assò ja inclou una política també comercial, mitjansant el perfecte coneixement de l'Estat espanyol de les lleis que regixen l'oferta i la demanda de la producció en cada u dels Estats federats.

E.—*L'abanderament de navells mercants i els drets i beneficis que concedisca.* Son fonament és elemental, perquè composant els diversos Estats la Federació Espanyola, tots han de tindre el mateix pavelló i iguals prerrogatives.

F.—*Els ferrocarrils i els canals d'interés general.* Està indicat que corresponguen a l'Estat espanyol, atenent a la facilitat de les comunicacions entre els Estats federats.

G.—*La legislació penal i mercantil, comprenent en esta el règim de la propietat industrial i intel·lectual.* No pot estar més clar, per que respecta al primer extrem, puix els delictes son en totes bandes els mateixos i han de merèixer igual penalitat, i per lo que es referix al segon, ja és sabut que en ningun ordre de la vida està més exigida l'uniformitat que en el comercial, perquè la rapidesa informa les transaccions.

H.—*Les peses i mides, el sistema monetari i les condicions pera l'emissió del paper moneda.* Esta base tan raonable la compendran sobre tot els que coneguen l'estat anàrquic de nostra patria sobre el particular, el qual encara continua sent una causa de pertorbació en les relacions econòmiques.

I.—*La reglamentació dels servicis de Correus i Telegrafs.* Hauriem de repetir la mateixa raó exposada al tractar dels ferrocarrils.

J.—*L'eficàcia dels documents públics i de les sentències i comunicacions judicials.* Corresponent a l'Estat espanyol la facultat de resoldre els conflictes entre els Estats federats, assó implica una potencia reguladora d'estos, per lo que constituix una garantia major per a la fe que han de donar dels fets jurídics els citats instruments, el que es forsa d'obligar emane d'aquell.

K.—*Legislació social.* Un principi elemental de democràcia aconsella que la condició de l'obrer siga la mateixa en tots els Estats federats, i atre d'ordre públic, que en les lluites entre el capital i el treball, l'Estat espanyol, al que assistix una autoritat més alta, neutral en les mateixes,

impose les seues justes solucions per la coacció quan no es complixquen voluntariament.

No obstant la declaració d'acceptar en principi el programa susdit, al nacionalisme valencià l'interessa fer des d'ara la salvetat de que no admitix aquesta Base en absolut, puix considerant la gran importància que té en l'actualitat el problema obrer, estima que serà millor en molts casos que corresponga als Estats federats la més encertada solució del mateix, per els diversos aspectes que pot presentar en les localitats, qual coneiximent perfecte més cap esperar d'aquells que de l'Estat central.

Les presents bases, filles del moment actual espanyol, tenen un caràcter merament transitori d'oportunitat i transacció, ni suposen el federalisme de Pi i Margall, que assignava deset funcions al Poder Central, ni la confederació de les Bases de Manresa, que l'atribuïa tan sols sis, i es que el primer significa, segons el senyor Royo Villanova, la major descentralització de funcions dins d'un mateix poble—l'espanyol,—i la segona, per sa banda, establix que hi ha en Espanya quatre pobles distints: el galaic-portuguès, el bascongat, el castellà i el català-valencià-mallorquí.

Vol dir que mentres el federalisme naix de la sobirania nacional, del dret, la confederació es basa en la naturalesa, en el fet. Comprenent-se ara molt bé, perquè l'insigne i malhaurat Azcárate, juscant les Bases de Manresa, afirmava que constituïen un sistema *ultra-federal*.

Més clar per l'Estat compost federal ocorrerià que tots els pobles espanyols tindrien els mateixos poders regionals, i aquell iguals prerrogatives respecte d'ells, és un organisme, puix, més proper a la "geometria" dels nostres polítics castellans i castellanitzats. En quant a la confederació integral, quasi el sistema contrari, totes les nacionalitats i regions ibèriques posseirien diverses llibertats, així com serien diferents les facultats de l'Estat compost en re-

lació a elles, per tant, representa quelcom més avingut amb la realitat i la vida, qual ritme no és uniforme. Assó no exclou que a confederació pugui comprendre varios Estats en el cas dels federats.

D'ací que alguns parlamentaris que no serien amb certesa catalanistes, més partidaris d'aquell que d'est, buscant una finalitat pràctica i coneixent bé tota la realitat de la vida espanyola, tan sols acceptaren temporalment el programa de l'Assemblea, puix entenien que les atribucions del Poder Central devien estendre's a altres matèries.

Tot per que la capacitat política i social—sense afalags i menyspreus per a ningú,—per a regir-se autòmicament les nacionalitats i regions espanyoles no és la mateixa: Valencia no està en el mateix cas que Catalunya i Basconia, ni Castella i Lleó en el de Valencia. Per tant, hui el programa de Pi Margall resulta tan antiquat com el del senyor Vázquez Mella, amb les seues *Bases de un regionalismo español*, perquè no veuen el tipu particular de cada regió, establint, per assó, un mateix patró per a totes, es a dir, valga la paradoxa, un "centralisme regionaliste".

Per a l'enfermetat espanyola, el federalisme representa l'específic de la medesina, i la confederació la recepta, i saben perfectament els metges que és més científica i eficaç la segona que el primer, perquè este no té en compte en sa generalització l'intensitat de la dolensa del malalt, mentres que aquella l'ataca en proporció a l'estat del pacient.

No fa molt de temps que un redactor de "La Publicidad" interrogava al senyor Cambó, sobre si els nacionalistes catalans acceptarien el programa de Pi Margall, contestant-li: "Home, a penes si l'ha passat temps des de l'any 76; aixó és com si jo em comprés un trajo en un magatzem de robes fetes, podent-me'l fer a mida".

Més els postulats de l'Assemblea de parlamentaris presenten, respecte de les autonomies regional i municipal, una flexibilitat de guant en la

mà, però adaptar-se al *statu quo* valencià, puix parla d'"acceptar l'organisme natural, regió, en aquells casos en que la voluntat de constituir-se es manifeste en forma adequada i les circumstancies de sa formació oferixquen les necessaries garanties d'un perfecte funcionament".

Son tan elàstics estos principis, que ens permetiran preparar-nos poc a poc pera implantar-los, i encara millorar-los entre nosatros, tot d'una manera parcial, per a que arrelle sa bontat.

Així serà, no lu dubtem, perquè la propera concessió de l'autonomia a Catalunya ha de ser un gran esperó per a sacudir l'inèrcia de nostres paisans, que amb semblant anunci estant, que no sabem lo que els passa. Haver seguit ses petjades i hui la tindriem també, però la tàctica dels polítics valencians consistí precisament, amb sa buidor i el seu sanchopanzisme, en fer com qui no les advertien, semblant ignorar que quan un poble té voluntat de viure, tard o prompte l'imposa, i que el que es tomba a la bartola al sol, no pot queixar-se.

Ja en el camí del ponediment i de les gran aspiracions ciutadanes, cessin eixos continus repars sobre el nostre estat social en quant a educació i a cultura, lo dormida que està la ciutadania i la carència d'un ideal nacional que ens estimule, perquè aixó no representa més que l'oposició que es fa a tota propaganda generosa, si els anarem a atendre, ni gojariem de Sufragi ni del Jurat, dos institucions democràtiques que exigixen en general un major nivell de cultura que l'espanyol, i que sagrades en sos fins d'expressió de la voluntat i de la justícia popular, estant reclamant una depuració en son exercici, que sols vindrà quan milloren les costums; mentres tant digam amb els antics: *Abusus non tollit usum*.

Lo mateix cal pensar respecte de l'autonomia. En la lluita empenyada en el mon entre la democràcia i la competència, puix aquella bastantes vegades, per desgracia, porta a les

corporacions públiques persones ineptes, quan no immorals, el principi autonòmic evitaria en gran manera este assot de nostra patria. Els valencians considerariem que teniem ja la responsabilitat de la nostra gestió, que ens mirava Espanya i el mon sencer, i que, ademés, les nostres reclamacions careixien en endavant d'última instancia en Madrid, i allavors nostres més dignes conciudadans se 'ls voria apressar-se a la defensa, els mateixos que escrivieren "*¡Valencianos con honra!*" i "*Pena de muerte al ladrón*", i custodiaren en la revolta la Sucursal del Banc d'Espanya, donarien la cara, agraïant de nostres organismes provin-

cials i municipals la plaga dels polítics d'ofici, aterts al seu profit personal, en dany del benestar de la comunitat.

Es vorá, puix, com el problema de Valencia, com el de tota Espanya, no és sols de *ciudadanía*, com diu Maura, sinó d'*organització* també, segons opinió de Cambó, i ja reconegué Cánovas, sense dubte per els factors geogràfics, històrics, jurídics i llingüístics d'Espanya, que donen una particular idiosincrasia a ses regions, al redactar la vigent Constitució del 76, l'existencia en ella d'una atra "*interna*".

EDUARD MARTINEZ FERRANDO.

V

Tant s' ha parlat—recentment—sobre la qüestió de l' idioma, tant s' ha escrit sobre este matis essencial de la personalitat dels pobles, que, ara, a l' acusar la personalitat social de les actuals províncies valencianes i com resultat del seu anàlisis formular unes basses en les que s' afirma el dret que tenen, per el fet de la seua existencia i la voluntat dels seus components, a constituir-se en Estat, ens creem relevats de fer l' apologia de la llengua valenciana. No creem que hi haja aleshores qui, equilibrat, desprovist de tota passió, al tractar de la constitució d' un Estat valencià s' atrevira a negar l' oficialitat de la llengua valenciana en este Estat, per qué una demostració d' esta mena no vindria a provar més que l' insuficiencia tècnica d' aquell que plantejara la qüestió i el seu desconeiximent absolut dels moviments nacionalistes de tots els països del mon. Perqué la llengua—per fer mes plàstiques i asequibles nostres paraules,—es—com deia l' Herder—solidificant els valors quantitatus, l' ànima mateixa dels pobles feta visible i tangible. I a un Estat valencià que li mancara la suma dels valors espirituals—junt als materials—de la

nostra terra seria una mena de joguet—per aprimir mes l' argument,—que 's trencaria en les primeres mans infantivols que 'l posseïren.

Tenim, puix, com resultat de l' anterior afirmació, perfectament delimitjada, la qüestió de l' oficialitat de la llengua valenciana. Ara be; la la realitat ens planteja un problema transcendental per a la constitució d' un Estat valencià amb les tres províncies valencianes actuals. Les tres províncies valencianes actuals son bilingües. ¿Com es resol este problema que 'ns planteja la Naturallessa?

Hem fet un estudi acurat de tots els pobles que formen les actuals províncies valencianes, hem medít la seua extensió superficial, hem examinat el seu nombre d' habitants. Hem separat els pobles de llengua valenciana dels pobles de llengua castellana, i el resultat d' este examen ens ha convensut de que hi ha una majoria definitiva d' habitants que parlen el nostre idioma sobré els que parlen el idioma castellà. Analitzem. El lector amable i curios podrà acompanyar-mos en el nostre anàlisis, tenint al davant l' estadística i el gràfic que publiquem. De 24.745'57 quilometres quadrats que

té la superfície total de les tres províncies valencianes, 15.359'35 quilometres quadrats son de terres de parla valenciana i 9.386'22 quilometres quadrats de terres de parla castellana, i de 1.641.139 habitants que tenen les esmentades províncies, 1.300.388 son de parla valenciana i 340.751 de parla castellana. ¿Es prou significativa la majoria dels de terra valenciana? Puiç encara extremarem més el nostre anàlisis, pues si deduíem dels pobles de parla castellana la *Meseta* de Requena i Utiel, que suma un total de 1.503'66 quilometres quadrats, amb 39.577 habitants, per no ser valenciana, puiç fins al segle XIX fon de Castella, i quan la seua aneició a Valencia feu constar la seua protesta el cronista de Requena d' allavors, pel fet de la seua castellanitat i per por—no coneixia be aquell senyor el nostre desinterés—a que fos absorbida econòmicament, resulta que les terres

valencianes de parla castellana son en l' actualitat 7.882'56 quilometres quadrats i 301.174 habitants, i encara som generosos en la concessió, puiç alguns pobles d' un llenguatge dubtós, però en els quals es evident la fonda influència del valencià, els hem adjudicat a l' idioma castellà.

¿Com es resol este problema? De l' esperit mateix, de l' essència del nacionalisme s' extrau la solució amplia i consiliadora: la cooficialitat per als dos idiomes. Per que axis com es un absurde lo que alguns pretenen, so es, que la llengua valenciana se sacrifique pel nucli dels de llengua castellana, seria una injustícia—reconegut el fet de l' existència d' este nucli—que la llengua oficial única fos la valenciana, i a més repugnaria al criteri nacionalista, que 's d' amplia llibertat i reconeiximent de drets per a tots els pobles.

Estadística dels pobles, amb la superfície i nombre d'habitants, de llengua valenciana, que formen les actuals provincies de Castelló de la Plana, Valencia i Alacant:

LLENGUA VALENCIANA

PROVINCIA	PARTIT JUDICIAL	Kiló-metres	Habitants
Castelló.	Castelló.	673'16	75630
	Albocacer.	831'61	27871
	Llucena.	622'49	23220
	Adzaneta del Maestre.		
	Alcora.		
	Fanzara.		
	Figueroles.		
	Ribesalbes.		
	Sueras.		
	Useras.		
	Vistabella.		
Valencia.	Morella.	1211'96	29629
	Nules.	463'76	52379
	San Mateo.	623'79	24725
	Segorb.	30'74	899
	Vinaroz.	410'63	26195
	Albaida.	658'63	30628
	Alberic.	386'44	24722
	Alcira.	288'70	62991
	Carlet.	371'40	33718
	Chiva-Turis.	89'55	4431
Alacant..	Enguera.	352	9333
	Estubeny.		
	Moixent.		
	Montesa.		
	Sellent.		
	Vallada.		
	Gandia.	396'97	53930
	Xàtiva.	270'66	30047
	Liria.	612	36692
	Ontinyent.	354'86	25162
	Murvedre.	533'80	38931
	Sueca.	223'55	48386
	Torrent.	265'15	57400
	Valencia i anexionats.		275065
	Alacant.	404	71200
	Alcoi.	244	38730
	Callosa d'En Sarrià.	474	34094
	Cocentaina.	341	25020
	Denia.	349	11505
	Elx.	480	8259
	Xixona.	545	25365
	Monover.	400'31	23572
	Petrés.		
	Pinós.		
	Agost.	265'06	19200
	Novelda.		
	Hondon de la Nieve.		
	Pego.	269	19590
	Vilajoiosa.	277	22489
	Villena.	173'63	9330
	Beneixama.		
	Biar.		
	Camp de Mina.		
	Canyada.		
		15359'35	1300388

Estadística dels pobles, amb la superfície i nombre d' habitants de llengua castellana, que formen les actuals provincies de Castelló de la Plana. Valeucia i Alacant:

LLENGUA CASTELLANA

PROVINCIA	PARTIT JUDICIAL	Ki o metres.	Habitants.
Castelló.	Llucena. { Argelita. Ayodar. Castillo de Villama- lafeta. Cortes Arenoso. Costur. Chodos. Espadilla. Fuentes Ayodar. Ludiente. Toga. Torrechiva. Vallat. Villahermosa. Zucaina.	451'15	11968
	Segorb.. { Segorb. Ahin. Algimia de Almona cid. Almedijar. Altura. Azuebar. Castelnovo. Chovar. Gátova. Geldo. Matet. Navajas. Soneja. Sot de Ferrer. Vall de Almonacid.	466'05	22785
	Viver.	769'49	25701
Valencia.	Enguera { Anna. Bicorp. Bolbaite. Cheila. Enguera. Naxarres. Quesa.	493	15611
	Ayora.	1076'62	18830
	Xelva.	1569'82	30021
	Xiva.	716'41	25277
	Requena.	1503'66	39577
	Villar del Arquebisbe.	714'24	18526
Alacant.. . . .	Monover { Elda. Salinas.	106'59	9184
	Novelda. { Aspe. Montforte.	149'02	12210
	Oriola.	522	53136
	Villena. { Villena. Sax.	407'17	20422
	Dolores.	341	37533
		9386'22	340751

MAPA LLINGÜÍSTIC

DE LES ACTUALS PROVINCIAS

CASTELLO DE LA PLANA VALENCIA I ALACANT

No es esta solució, tampoc, una novetat o un caprici. Estats hi han en la mateixa Europa—Bélgica i el disgregat austre-hongares, i possem estos com eixemple per l'oposta política internacional que han desenvolupat—bilingües, i no ha sigut la dualitat de llengues cooficials obstacle per a la mútua comprensió entre 'ls components del mateix Estat, ni per a 'l seu desentrell.

Tot assó com a justificatiu de la compatibilitat entre 'ls components de les actuals províncies valencianes, que son de nisaga castellana, i per lo tant, parlen castellá, i els estrictament valencians, dins d' un mateix Estat, Pero a més abundancia, hem de confessar que axis com nosatros no els neguem la justicia de compar-

tir l' oficialitat de la seua llengua amb la nostra—justicia que 'ns es negada pels seus germans en l' actual organització de l' Estat espanyol,—com es potestatiu de la seua voluntat el separar-se, poden donar una més ideal solució al problema consumant esta potestat, pues en quant als atres pobles de nisaga valenciana que tenien la llengua valenciana com a oficial en l' epoca foral—Enguena, Oriola, Jérica, Segorb i Aiora, entre atres,—es opinió particularíssima nostra que per la forsa dinámica de la cultura valenciana farien honor a la seua llengua natural, reivindicant-la esplendorosa en son cor i en sos llavis, en un esclat de pura valenciania.

PASQUAL ASINS.

VI

El patriotisme, flor exquisita de amor i de sacrifici, troba en el municipi sa primera concreció. El poble a on naixquem, a on nostre esperit se formà baix l'influència de les més hermoses afeccions, viu sempre en nostre cor amb una forsa indestructible. Les formes superiors d'amor patri, res valen ni suposen quan no estan fonamentades en este sentiment fort i dens cap al municipi. ¿Serà extrany, puix, que al recobrar sa consciència una col·lectivitat nacional, torne els ulls cap al municipi, com el home torna a son record després d'un fatal oblit?

Per això en estes hores d'una grandiosa transcendència per a nostra patria, en estos moments de les tristes expiacions centralistes i de les decisions definitives, posem com una de les mes eloqüents acusacions contra el regim d'absorció qu'hem sofert, el estat abjecte en que s'ha tingut a nostres municipis. Mai mallai-rem prou a una legislació municipal com la espanyola, en la qual s'ha dit amb vilipendi dels pobles i amb despreci de sa llibertat, que "*el ministro de la Gobernación es el jefe superior de los ayuntamientos*" (1),

com si éstos foren dependents assalariats i no personificacions de la voluntat popular en son primer grau. Nostra condenació més rotunda, per a els que amb el cinisme d'un invencible tirà, han escrit en la "Gaceta" "*que el Gobierno hasta podía exigir de parte de los alcaldes una adhesión absoluta á su política*" (1), pera els que han dit, qu'els ajuntaments eren dependències de l'Estat en l'orde econòmic (2).

Puix bé, esta obra absolutista i despòtica que en l'orde municipal, no es més que el reflexe fidel d'un pensament polític d'absorció, característic de tota la vida espanyola, fatalment ha de ser derrocada amb el reinat del nacionalisme. La política de la naturalesa, que esta es nostra política, demana la sanció, el reconeixement legal de la personalitat municipal i de sa soberania; lliure naix el home i junts tots els legisladors del mon, no el poden fer esclau; per a la llibertat naixquen els municipis i obra d'aquella deu ser sa emancipació.

Res poden temer, puix, els muni-

(1) R. O. de 30 de setembre de 1880.

(2) R. O. de 8 de maig de 1893.

(1) Art. 179 de la llei de 1877.

cipis del nacionalisme, síntesis la més grandiosa de totes les llibertats, celosa vestal de tots els drets. València autònoma, reservarà per a els seus pobles i ciutats els seus més grans amors; lleurà en ells les energies sempre inagotables de la rasa i els dotarà de fórmules excelses de progrés i de cultura. Aixina, si junts Estat i Municipi valencians, conqueren la derrota, junts deuen viure també units per l'amor quan la victòria consagre la justícia de nostre nacionalisme.

Volem, puix, l'autonomia dels municipis, que no son per a nosaltres meres creacions de la llei, sino natural manifestació de la sociabilitat humana en els primers i més robustos graus de son desentrellament, extensió lògica de la família i amb suficient soberania, per a suplir en tots els ordes de la vida la insuficiència individual. Es, puix, per imperatiu de la naturalesa i no per gràciosa concessió de nostres futurs poders, que els municipis valencians deurán de ser autònoms.

Per la espontaneïtat del *fet municipal*, nostres municipis tindrán la facultat de constituir-se lliurement, obedint els dictats de sa propia naturalesa. En una llei municipal nostra, no se podrà dir, com afirmava la Constitució de 1812, que se "*pondría ayuntamiento donde convenga que lo haya*", ni que aquells "*se constituirían bajo reglas fijas y uniformes*". Precisament aquella facultat de constituir-se lliurement els municipis, donant-se ells mateixos les regles de sa conducta, este dret de dictar-se a si mateix les normes de son govern, es lo que distingeix un règim de franc autonomisme, de qualsevol altre sistema legal, que reconeixent en principi la personalitat municipal, la destrueix després, amb apriorístiques i minucioses ordenacions de sa vida, amb les trabes, recels i desconfiances de que rodeja l'actuació dels ajuntaments.

Per que llevava als municipis la facultat d'organitzar sa propia vida i govern, per que subjectava als organismes locals a un plà detallat fins

als extrems més secundaris, negava amb raó Goitia la condició d'autonomista al projecte d'Administració local del senyor Maura. Nosaltres, per lo contrari, volem que nostres ajuntaments s'autoorganitzen, puix creem que el problema autonomista tant residix en el lliure exercici de les funcions municipals, com en la lliure determinació de la constitució i govern dels organismes locals; per a estos volem, com ha dit Howe, "el dret d'adoptar su carta al modo com el poble de l'Estat adopta sa propia constitució"; volem l'Estat municipal, puix creem, com Pollock i Morgan, que "la soberania en la ciutat residix en el poble que viu en la ciutat".

Ara bé, no hi ha que oblidar que no existix poder humà que no trobe limitació en sa propia naturalesa i en les necessitats de l'interés general; l'autonomia individual se veu coartada per els drets de la societat; la mateixa soberania de l'Estat està determinada i limitada per el dret natural de la Humanitat. La soberania municipal ha de trobar també una fita en l'interés públic, que no pot ser perjudicat per la seua llibertat. Garanties dels drets individuals de l'home, bases funcionals derivades de la naturalesa del *fet municipal*, límits de l'esfera d'acció econòmica dels municipis, tot asó deurà constar en la llei; en tot lo demés el municipi será lliure per a reglar i ordenar sa vida desentrellant els preceptes legals, el govern que lliurement elegisca.

Les línies generals que la llei senyale per a el govern municipal, no deurán ser uniformes per a tots els pobles, en un regim d'autonomia valenciana. Per que la realitat acusa amb elocuencia una profunda diferencia entre nostres municipis, derivada de la distinta complexitat de sa vida i de les varies necessitats comunals que deuen satisfer-se aquelles normes deurán ser distintes per a el municipi rural i per a el urbà, per a la petita i la gran ciutat.

En Espanya, com digué Taine, referint-se a Fransa, d'un colp les ti-

sores legislatives han tallat d' un sol patró, d' una mateixa tela, mils d' exemplars del mateix vestit per a tots els municipis, quansevol que siga la seua talla; un vestit masa estret per a la ciutat i masa ample per a el poblet. En contraposició a este uniformisme, el nacionalisme valencià oferix un estudi científic de les condicions socials i econòmiques dels tipos mes generals de municipis, per a acomodar a elles els preceptes de la llei.

En nostra futura legislació municipal, deurá constar també el procediment d' elecció del govern local, en aquelles poblacions a on per lliure albir seu, no se establixca el regim de consell obert o de democràcia directa. Nostre nacionalisme aspira en este orde electoral, a que, a base del Sufragi universal, extensible fins a les dones que se troben en determinades condicions de capacitat, siga posible la col·laboració en el govern del poble, de totes les forces polítiques i socials, aixina com la pràctica del *referendum* en les circumstàncies i condicions que establixca la llei.

Un sistema de *self government* local, forsosament exigix una Hisenda municipal autònoma. Diem en atra ocasió, i ara hu repetim, que de l' autonomia sense una Hisenda pròpia, es podria afirmar lo que de la llibertat individualista diu Vanderfelde, que era la llibertat de morir-se de fam. I per a tindre una Hisenda forta, cal que se fasa una perfecta separació de les fonts de tributació de l' Estat i del municipi, per a que este no vixca de les sobres d' aquell; cal qu' els impostos municipals siguen realitats tributaries i no fantasies per a cubrir, amb soles cifres, un presupost d' ingresos ràpidament estudiat i aprobat; cal descarregar als municipis dels contingents provincial i carcelari, donant-li a d' aquell una estructura més científica i moderna; cal que el municipi se cree un patrimoni industrial, quals beneficis reuixquen en lo posible els impostos. Ademés, hi ha que orientar les Hisendes municipals pels camins de la

socialització dels presuposts, amb la aplicació de la contribució sobre millores obtingudes per la intensificació de la vida ciutadana i amb la creació de l' impost sobre la renda. Tot lo qual, dit ja per nosatros en l' aludida ocasió, hu ratifiquen en esta hora de les afirmacions de nostre nacionalisme, afegint nostre desig de que els municipis, principalment els rurals, puguem lliurement crear-se patrimonis immobiliaris que atenuen a on se done, una migradesa de materia tributable.

Es aspiració també del nacionalisme valencià la pràctica d' una política de intervencionisme municipal, accentuant el caracter públic de les empreses que exploten servicis comunals, fins arribar en determinades condicions de capacitat técnica, a la municipalització d' aquells, aixina com també a la gestió per part dels municipis de fins de cooperació i asistencia que avui se troben en mans de particulars, per ausencia de l' acció municipal.

Darrerament, quansevol que siga la forma i estructura de govern que els pobles trien per a el regim dels seus comuns interesos, es indubtable que la concepció moderna del municipi exigix una gran especialització técnica en els funcionaris que permanentment estan encarregats d' asesorar les decisions dels representants papulars i de dirigir professionalment els servicis públics. Per aixó, en nostre plá de reconstitució local, no pot mancar la creació d' un Institut destinat a la formació técnica dels funcionaris municipals; ademés, en esta institució se deurán elaborar aquelles fórmules de govern que després els municipis duguen lliurement a la pràctica i estudiar amb criteri científic, els problemes d' higiene i demografia, construcció i embelliment urbans, d' educació i cultura, d' alimentació, beneficencia i segurs.

Heu ací concretades, les aspiracions del nacionalisme valencià en orde a la política municipal:

1.º Plé reconeiximent de la personalitat municipal, amb l' establi-

ment d' un regim autonòmic que deixe lliures als organismes locals, no sols per a el exercici de ses facultats pròpies, sino també per a la ordenació de les mateixes, organització de son govern i inversió de recursos.

2.ª Establiment d' un Estatut municipal valencià, en el que consten les línies generals, dins les quals podran desenvolupar lliurement s' actuació els organismes locals, amb un regim supletori per a els distints tipus de municipis que la distinta complexitat de nostra vida local oferix i amb la facultat de completar i modificar les seues disposicions.

3.ª Establiment d' un regim electoral per a la constitució dels ajuntaments, que tenint per base els principis democràtics del sufragi en sa màxima universalitat, fassa possible la col·laboració de totes les forces i organitzacions polítiques i socials.

4.ª Dotació als municipis d' un sistema científic d' ingressos, que amb la formació de patrimonis inmobilia-

ris i industrials, robustisca ses hisendes i els done la suficient independència econòmica per a el compliment de els seus fins.

5.ª Enfortiment de l' actuació municipal, per mitjà de l' exercici d' una sabia política d' intervencionisme, que des de la severa fiscalització del servicis públics, explotats per empreses privades, pugua arribar en determinades condicions de capacitat tècnica, fins la completa i directa municipalització d' aquells i compliment per els ajuntaments de determinats fins de cooperació i auxili socials, realitzats avui per la iniciativa particular; i

6.ª Creació d' una institució cultural destinada a la formació tècnica dels funcionaris de l' administració local, i en la qual se elaboren les fórmules més modernes de govern municipal.

S. FERRANDIS LUNA.

VII

Suaument, com el que pot moure's amb llibertat absoluta, sense cap bagatge d'aparells de tortura, estem pujant la gloriosa escala que, fonamentada en l'inconmovible base del reconeiximent dels drets individuals, ha de dur-nos fins a la lliure restauració de nostre Estat valencià.

Es el *primer graó* d'eixa escala la personalitat de la família, organisme natural i fruit més immediat de la llibertat individual. Format el matrimoni per lliure albir dels contraients, aquí s'atrevirà a desconèixer el dret de la família, en el sagrat de la seua casa?

El *segón graó* es el municipi, societat de famílies voluntariament formada; la mateixa llei de llibertat deu presidir la seua constitució.

Aixís ho reconeixem els valencianistes en la precedent base, conseqüents amb la idea de respectar els organismes naturals i disposats a que tots els municipis valencians fruiquen la seua Autonomia.

Donem per implantada ¡ja! esta llei deslliuradora i admirém joiosos l'espectacle del territori valencià plé de municipis que constituïren lliurement llurs respectius ajuntaments, segóns les seues necessitats: uns per gerència, atres per comissió, atres per sufragi universal directe i corporatiu, etz., etz., tots "dins dels límits generals d'una llei municipal que procure, per a els ajuntaments, la máxima eficácia técnica compatible amb els principis democràtics".

Ara es hora de pujar un *tercer graó* de la gloriosa escala. I desde

l'altura en qu' es trobem, al admirar el meravellós panorama de lo que fón Regne de Valencia, i després de dos segles de esclavatje esdevindrà novament lliure Estat valencià, un nou organisme natural se dibuixa ací i enllà, acusant línies perfectament delimitades.

Un poeta diria bells matisos d'un ric marbre, flors bledanes d'un pomós jardí...

Son les varietats locals, les comarques, apuntades per la naturalesa i siluetades per el constant treball dels hòmens que en elles viuen.

La comarca no es arbitraria creació del poder central. No ha segut dividida, clasificada i titulada per el capritxo d'un ministre. Es organisme natural i espontani.

Inspirats per un mateix esperit valencià, parlant una mateixa llengua, sentint-se tots germans en la llibertat de la patria, clar es que hi ha diferencies entre els valencians que viuen enlairats al cim de la muntanya, els que s'acomoden en la vega i els que reposen en la playa, acaritats pels remors del Mediterrani.

Un nucli de municipis forma la comarca industrial; atre la agrícola... I dins de l'agricultura esta comarca es productora d'arrós, l'atra exclusivament vitícola, la de més enllà olivera...

La mateixa llengua valenciana pren varietats fonètiques i dialectals en cada una d'estes comarques. Parlen més eixut o més dols, segóns la situació geogràfica.

La comarca no es un fragment de

territori arbitràriament fitat pel centralisme. Es entitat nadiua que té nom propi, no inventat ni reconegut per el *Poder Central*. Per a eixemple vos bastarán: en Valencia, la *Ribera*; en Castelló, el *Maestrat*; en Alacant, la *Marina*.

Els valencianistes, conseqüents sempre amb el criteri descentralitzador havem de respectar eixes comarques i desitjar que els respectius municipis les consagren per mij de Unions o Mancomunitats.

Just es qu' una comarca vitivinícola, per eixemple, puga crear i mantindre la seua escola enològica, aportar tota mena d' ensenyances; organitzar la defensa contra el *mildew*, minvar els danys de les pedregades, per mutua ajuda econòmica.

Res d' asó interessa directament a la comarca arrocerà, que crearà també els centres tècnics qu' a ella més li pertanyen; ni a la industrial que voldrà i podrà tindre escoles especialitzades i enviar pensionats al estranger, o fer-se enginyers que revoltien el subsol cercant minerals, agricultors que deprenguen el cultiu de plantes textils, artistes que ornamenten amb estil propi els mòbles, els vidres, els teixits i la ceràmica...

Les mancomunitats de municipis, que no sols cuidarán de la cultura, sino dels camins vehinals, y dels tranvies que naixquen i muiguen en la comarca, beneficència, policia, etz., descarregarán d' atribucions al Govern del Estat valencià, que més intensament podria dedicar-se al estudi i realització de tot alló que siga be per a la Generalitat.

Ja estém oïnt com nos ix alencontre un centraliste, dient-nos que tot aixó pot fer-se dins de la vigent llei municipal.

No desconeixém que el article 74 de la llei de 1877—qu' encara *disfrutem*—dona atribucions als ajuntaments per associar-se, i que els articles 80 i 81 especifiquen la formació de *Comunidades*; arribant fins a dir que "el Gobierno de S. M. cuidará de fomentarlas y protegerlas por medio de sus Delegados".

No vullc pedre el temps dient quina es i ha segut sempre la calitat de eixos "Delegados". ¿Per a qué, si tots els coneixeu i els seguiu patint encara...?

Lo cert es que la llei es lletra morta i els comentaristes nos expliquen la manca de comunitats per el atrás del poble.

No és sols el atrás. ¿Es la pór a los "Delegados del Gobierno de S. M."?

Els governadors desconeixen les necessitats de les provincies, venen a fer política, i la major part de les vegades a fer dinés. Els pobles viuen nugats al *cacique*, i éste en contuberni amb el "Gobierno de Su Majestad".

¡Ay del que pretenga fer cultura, que 's base de libertad dels pobles...!

Anem més avant en nostre criteri descentralitzador i passem de la comarca a la *provincia*.

Peró detingam-se a dir que la denominació de la *Provincia* es antipática desde la seua etimología fins a la present realitat.

La *Provincia* es una divissió, clasi-ficació i denominació arbitraria. Filla d' una concepció mecànica de l' Estat es freda, inexpresiva, roda més gran ó més petita d' un complicat engranatje, que sols se mou a voluntat del *Poder Central*.

El territori d' una *Provincia* no es el de una comunitat d' homens del mateix esperit i idioma, si no el que dibuixá sobre el mapa la llapisera d' un ministre de la Governació, lo bastant capritxós per a destrozat a son gust la major part d' Iberia o lo prou malintencionat per a lligar en un mateix llas a gents de distint esperit a fi de paralissat possibles moviments de protesta contra la tirania de la absorbent política centralista.

A cada *Provincia* un *Gobernador civil*, un *Delegado de Hacienda*, un *Jefe de Policía* y cert nombre de batallons. Tot foraster sempre, es dir, ¡de fora de la *Provincia*! Eixa es la realitat.

Peró cal dir que la convivència dels pobles que han format una *Provincia* durant prou anys, pot haver-los

agermanat per la solidaritat en la desgracia. I, en tot cas, mentres cada poble opta per el veí que mes li agrade o convinga i *voluntariament* s'incorpora al seu Estat, forsós es admetre i respectar l'actual classificació provincial que te en les Diputacions d'ara un organisme administratiu, deplorabilíssim en la quasi totalitat dels casos, però que segurament milloraria quan els municipis lliures elegiren diputats sense por al *cacique*, ni a la represalia del poder central.

Llibertat i Autonomia per a les provincies, com la desitjem per a les comarques, considerant que la societat de éstes dona vida a este nou organisme mes immediat al govern de l'Estat.

Sustentant sempre el criteri descentralitzador, no cal dir que estem disposats a que tinguen nostres germanes Alacant i Castelló totes quantes garanties creguen necessaries contra la *absorbencia* que ja van denunciant per ahí els *últimos abencerrajes* del centralisme, desfrassats sota la capa d'un regionalisme *posterior al triomf de Wilson en la guerra*.

Suspiciacs i recels, sembrats y cuidats per el centralisme absorbent, han tengut sempre separades a les tres provincies germanes.

El centralisme ferroviari se 'n ha cuidat molt d'arriivar de Madrid fins a Encina i allí bifurcar les línies de ferrocarril: una a Alacant i atra a Valencia. De baes havem intentat anys i anys—com pot probar-se repassant les col·leccions de periódics,—conseguir un ferrocarril del litoral que 'ns unira a Alacant, com hu estem amb Castelló, no per gust dels centralistes, si no per la imprescindible necessitat de unir a Barcelona i Valencia, segona i tercera capitals

espanyoles, que havera segut monstruós deixar comunicades.

Per a que alacantins i valencians convixquen hi ha que anar a Madrid, aon lluny de les seues terres, se troven més germans, per la comunitat d'esperit acometedor i el mij d'expressió d'un mateix idioma.

Nostra declaració coral, franca, clara, terminant, de respecte a les provincies, com a les comarques, es crida amorossíssima per a nostres germanes. No nos ferix el recel que alguns nos tenen, per que darrere de eixe recel veem amb claretat meridiana la ma centralitzadora dels que crearen i mantingueren el *provincialisme* per a nodrir a les sangoneres polítiques i burocrátiques que de les tertulies de Madrid nos son enviades amb nom d'autoritat i no 's deixen caure fins que no 's troben ben fartes.

Per al desentrell de tot el pla de reivindicació es convinent respectar la actual situació del antic regne de Valencia.

Després, quan la llibertat guanye tots els organismes, cadasqu'u pendrà lliurement el partit que mes li convinga.

L'Estat valencià no ha de medir la seua potencialitat per la quantitat de kilometres del seu territori, sino per la cohesió voluntaria dels seus components.

Vinga amb nosatros qui nos crega dignes.

El engrandiment de l'Estat valencià no ha de fer-se en conquestes per mij de les armes.

La llum de una cultura valenciana es l'únic imà que pot atraure-nos atres gents, que *voluntariament* nos oferixquen adhesions de territori.

MAXIMILIA THOUS

VIII

De sa propia substantivitat nacional arranca el dret a constiur València son Estat propi integrat per la lliure federació dels seus organismes comarcals i municipals.

Pero tenint en compte que la missió a complir per els pobles no pot quedar reduïda a sa vida interior, lo que valdria tant com aixecar-li a cada nacionalitat isoladores muralles de la Xina, els Estats propis, genuïns representants d'aquells, necessiten del lliure eixercisi d'un altre dret natural: el de associar-se ab altres per a reglar sa convivència i obrir nous horitzons a prolífiques energies.

Consequents ab aquest criteri, entenem que l'Estat valencià deu gojar la facultat de coordinar determinats fins seus ab els idéntics o correlatius dels demés organismes polítics, a fi de poder realitzar i complir la sagrada missió que li pertoca, com a part integrant de la Humanitat.

L'home, substantivament considerat, te facultats inviolables inherents a sa propia persona, i per damunt de tot d'et positiu; els pobles o entitats naturals tenen drets consustancials i primaris encara que la viciosa constitució dels Estats de hui brófega e imperativament els contravinguen.

Per aixó, tenint en compte sa propia naturalesa, se reconeix que l'home den esser lliure per a constituir-se dins de la plenitud de sa vida en Estat individual, i en aquest son propi cercle és ser independent per a fer i obrir-se sens merma de la dignitat humana i el respecte degut als demés homens. També les entitats polítiques naturals des del municipi fins les nacionalitats, i les federacions o confederacions que estes voluntariament constituïxquen, deuen fruir d'aquell dret a donar-se sa llei i son Estat representatiu dins de

l'ambient democràtic i orgànic en que justament deuen viure la totalitat nacional i la Humanitat.

Ademés d'aquest dret imperatiu, categòric, que declara a l'home unitat independent, necessita este, per sos minvats esforços físics i espirituals, de la cooperació dels demés agents de iguals drets elementals, i tendix espontaniament en mig de les circumstàncies i objetivitats que sobre ell pesen i el torsen o l'endressen, a constituir e integrar cercles socials de diverses amplaries per a complir, dins de cada ú, finalitats armónicament distintes. Del mateix modo i mijansant igual raons, en virtut d'eixe paralelisme existent en tots els ordres de la humana efectivitat, les nacions naturals, usant de son dret equitativament fonamental, deuen esser lliures per a convindre unes ab altres noves formes socials polítiques, econòmiques, llenguístiques, etz, que 'ls facilite el compliment d'aquests fins determinats.

A l'Estat valencià, orgue aon deu repercutir la substantivitat del nostre poble, essent esciat de son esperit, el volem ab l'independència necesaria per a arribar a la associació, unió o mancomunitat ab altres Estats nacionals o regionals que persequixquen idéntics i armonitzables fins concrets.

Es a dir que abanda de la participació que l'Estat valencià puga tindre en la federació espanyola o ibèrica segons consta en la "Declaració Valencianista", podrà federar-se o confederar-se ab altres Estats lliurement i sens merma de la propia personalitat.

Fora follia pretendre que 'l'individu, per el fet de perteneixer a una col·lectivitat nacional, se vera privat del lliure eixercici del dret

d' associar-se ab altres per a complir al mateix temps determinats fins coherents. De la mateixa manera i per idèntiques justificacions, les nacions, ó per millor dir, els Estats que d' elles naturalment surtixen, deuen gojar d' aquesta facultat, tant més quant els primers fruïxen son dret al nacionalitzar-se de vegades baix una bandera estranya; lo que tractant-se de nacions espontànies, tansols pot entrevores utòpicament en la llunyania d' un esdevindre: quan la equitat logre esser objecte de veneració i trobe son molec internacional.

Aquest dret d' associació que reclamem per a l' Estat valencià deu esser reconegut per la federació espanyola que 's constituïxca, com a facultat inherent a cada nacionalitat que la integre. No es un privilegi lo que estatuim en la vuitena base de nostra "Declaració"; aspirem a la reivindicació d' un dret latent en tota personalitat individual o jurídica.

Valencia, Catalunya, Balears i Rosselló parlen llengües germanes, filles a una de la fusió del llatí i l' íber, principalment, i sentint aquestes afinitats que les unixen, podrien cercar en l' esdevindre sa moderna armonització; fora prou aquest fi llenguístic per a que 'ls respectius Estats se mancomunaren, obligant-se voluntariament a crear organismes, gestar institucions i facilitar mijos adequats a la més ràpida i eficaz consecució d' aquest fi concret.

Valencia i Murcia, perseguint un interès armonic de caracter agricol i comercial, i apart de sa convivència política dins de l' Estat espanyol compost, podrien fer us d' aquell dret i perseguir de mancomú aquests fins concrets, sense més punts de contacte que 'ls genuïnament pactats.

Del mateix modo cabrien mancomunitats il·limitades entre Valencia i Castella o d' aquella en l' Aragó.

L' exteriorització del sentiment societatari per part dels Estats nacionals, seria d' una importància innegable per la vida del mon. Perquè hi ha que reconeixer que l' desenroll dels

pobles, com el de les essències individuals, necessiten d' una gran varietat de formes col·lectives aplicades ab tota idoneïtat i precisió. La vida es varietat; la pasivitat i la mort es una sense facetes ni games; el centralisme xorc i uniformador, privant estes unions, talla les ales als pobles que "podrien volar alt i anar més llunt", i els espanta cap a la inacció i a la esterilitat.

Per aixó nosatros, fervents enamorats de la vida, que és tota varietat, desitjem que' ls pobles se concreten i determinen lliurement informant-se com cadascú d' ells siga, i que mútuament troven ses afinitats i ses diferències, per a defensar-se remarcant-se en estes i agermanar-se i protegir-se en aquelles dins de les esplèndides i fecundes entranyes de la Humanitat. Perque la naturalesa humana, com la física, serà sempre més sabia, i dona sempre als pobles millor guiatje, que la humana superbia aixecada fatalment sobre prejudicis i ambicions en detriment del progrés, de la veritat i de la justícia.

D' aquesta naturalesa exuberant, font abundosa, inagotable, de tota sustentivitat, manà en la llunyania d' uns segles que passaren la nacionalitat valenciana, que un jorn se feu inconfundible. Pero mestra tan sabia no la isolà en essències: que fora tant com rompre l' armonia que inclou totes les coses per ella sortides al mon de les realitats.

I més enllà de les fronteres valencianes, encara se determinen espontànies més amples nuclis humans, fitats per convergents característiques que agermanen als pobles fent-los concorrer a la unitat humana, sense perjudi de la policromia en que se manifesta sa harmònica realitat. Estos cercles, que quant més amples, son manco intens, carixen de coesió política en la mida que determinen les nacionalitats naturals. Pero es innegable que una forsa d' atracció els mena realitat, tendint a la germania dels pobles afins.

Més enllà de les propies fronteres valencianes reconeixem l' existència de cercles majors dins dels que se tro

ba 'l nostre poble: cercles d'afinitats determinades per les característiques nacionals. Rasa, llenguatge, dret, cultura, economia, geografia, etc..., son reconeguts factors nacionals.

La característica ètnica i la llengüística agermana a Valencia, més estretament ab les nacionalitats sortides de la etnos ibérica. Més enllà, aquestes característiques determinen una esfera més ampla, integrada per pobles ab concomitancies de més baix relleu: la rasa llatina. I seguint nostre camí cap a la unitat humana i través de sa diversa exuberansa, trobem, dins de llimits més dilatats la adició de pobles de rasa blanca, i si no s'aturem, l'ansia d'un més enllà que tot ho resumisca se vorá complida en el conjunt suprem, que s diu Humanitat.

La característica ètnica es el camí ferm per a aplegar á l'universalisme sens violencia de la Naturalesa. En presencia d'aquesta realitat, els pobles, fruint son dret d'associació i seguint voluntariament aquesta ruta, podrien conquerir una perfecta organització política universal.

Pero simplicitat i problema son sus tantius que s' repelixen; puix un problema, si deixa de esser complexe, deixa de esser problema, i la organització política del mon es evident que té tots els caracters d'un gran problema excessivament complexe.

D'ahí que l'element ètnic, si be es respectable i camí ferm per a arribar per éll al universalisme organic, no pot negar la seua concurrencia a les demés característiques nacionals i essencialment humanes, motivadores com la rasa de diversos graonaments aprofitables.

El llenguatge, verb de les distintes formes del esperit humá, precisa d'una manera més clara quins son els cercles superiors als nacionals per damunt de la voluntad prejudicadora o albitraria.

També per son llenguatge, com per sa característica ètnica, se troba espontaneament emparentada la nacionalitat valenciana; en primer terme, ab les nacions purament iberitanes; després, ab els demés pobles natural-

ment llatins, i així sucesivament. Es clar que una i altra esencialitat de son esser li marca una via a nostre poble pera que este derrolle, per la forsa de son voler, completament lliure i franc, sos primordials sentiments de germania.

Pero les afinitats econòmiques i geogràfiques de vegades s'escabusen o entremallen en perjudi d'aquells cercles fonamentals i permanents, ab tota la forsa de la seua circumstancialitat. I aixina veem al fet geogràfic apoiat per la injusta i envellida organització política actual, que permet l'existencia dels Estats artificials, trionfar sobre la reivindicació ètnica i llengüística del Roselló o de la Basconia d'allà del Pirineu.

El fet geogràfic, i també la necessitat d'un major poder de defensa contra els Estats forts, determinen hui per hui l'existencia d'un Estat federat o confederat hispanic. I en aixó estém conformes i unanims els nacionalistes valencians, perque tenim ademés en compte l'obra humana que han parit els segles.

I a part del orde politic en el que la equitat demana per a els pobles el lliure fruiment del dret de asociació en els demés de sa vida nacional demanem, com hem significat avans, el reconeiximent de la capacitat jurídica valenciana per a que puga son Estat propi fonamentar l'existencia d'unions o mancomunitats llimitades ab altres Estats gojant sa propia sobinaria.

Perque negar a les colectivitats naturals el dret d'associació equivaldria a posar llimitacions a les seues activitats progresives i ansies d'agermanament internacional. En estes radica, i en l'eixercici d'aquell dret fonamental, la possibilitat de l'existencia d'una Confederació humana que permetrá en la llunyania del pervindre la democrática i justa convivencia de totes les nacions naturals que absolutament la integren.

Aixina s'ha pogut dir que res hi ha en aquest orde més essencialment universaliste que 'l nacionalisme.

LLUIS CEBRIAN IBOR.

Preu: 0'25 pessetes